

27.04.2015

Stj/1

§ 433

Valtuutettu Päivi Storgårdin toivomusponsi ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön kehittämisestä Imatran mallin mukaisesti

HEL 2014-013762 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä tiedoksi selvityksen kaupunginvaltuuston 12.11.2014 hyväksymän toivomusponnen (Päivi Storgård) johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja toimittaa selvityksen ponnen ehdottajalle sekä tiedoksi muille valtuutetuille.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Käsitellessään talousarviota vuodeksi 2015 ja taloussuunnitelmaa vuosiksi 2015 - 2017 kaupunginvaltuusto hyväksyi samalla seuraavan toivomusponnen:

"Kaupunginvaltuusto edellyttää, että selvitetään mahdollisuuksia kehittää ennaltaehkäisevää lastensuojelutyötä Imatran mallin mukaisesti (Päivi Storgård)".

Kaupunginvaltuuston työjärjestyksen 24 §:n mukaan kaupunginhallituksen on toimitettava ponnen ehdottajalle kirjallinen selvitys toivomusponnen johdosta tehdyistä toimenpiteistä viimeistään

vuoden kuluttua pöytäkirjan hyväksymisestä. Selvitys on toimitettava erikseen myös muille valtuutetuille.

Esittelijä viittaa sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan lausuntoon, jossa on selvitetty Imatran ja Helsingin lapsiperhepalvelujen toiminnan volyymin ja järjestämistavan eroja. Imatralla oli vuonna 2014 noin 1 650 alle kouluikäistä 0 - 6-vuotiasta lasta. Imatralla lapsia syntyy vuodessa noin 200. Imatran hyvinvointineuvolassa on äitiys- ja lastenneuvolapalveluja sekä perhetyön palveluja. Kuusi terveydenhoitajaa ja perhetyöntekijää työskentelee työpareina. Perhetyöntekijä tekee kotikäyntejä kaikille raskaana oleville, lapsen synnyttyä tarvittaessa yhdessä terveydenhoitajan kanssa ja kun lapsi on 2 kuukauden ikäinen (yhteensä 2 - 3 käyntiä). Lisäksi perhetyöntekijä tekee tarvittaessa tukikäyntejä perheen tarpeen mukaan. Lastensuojelupalveluihin on perustettu lastensuojelun perhetyön tiimi.

Helsingissä oli vuoden 2014 alussa noin 43 500 alle kouluikäistä 0 - 6-vuotiasta lasta. Lapsia syntyy noin 6 700, joista noin puolet ensisynnyttäjille. Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden lautakunnan lapsiperhepalveluissa palveluvalikoima on valtakunnallisesti verraten kattava. Neuvola- ja perhetyössä sekä perheiden erityispalveluissa työskentelee yli 200 terveydenhoitajaa, 12 neuvolapsykologia, 99 kotipalvelun työntekijää ja 27 perhetyöntekijää. Lisäksi perheille on tarjolla mm. kasvatus- ja perheneuvonnan palveluja, terapeutista vauvaperhetyötä sekä kouluterveydenhuollon palveluja.

Helsingissä voimavaroja kohdennetaan etenkin niille lapsiperheille, joilla on erityisen tuen tarvetta. Raskauden aikainen kotikäynti tehdään aina, mikäli tuleva äiti on teini-ikäinen (alle 20-vuotias) tai mikäli äidillä on jokin toimintakykyä rajoittava vamma, vanhemmilla on pitkäaikaisia mielenterveyden ongelmia, päihdeongelmia tai perheessä on lähisuhdeväkivaltaa. Toimintamalli on käynnistetty vuoden 2014 lopussa eikä määristä ole vielä vertailukelpoista tietoa. Raskauden jälkeen jokaisen ensisynnyttäjän kotiin pyritään tekemään käynti. Käynnit kaikkien ensisynnyttäjien sekä uudelleensynnyttäjien kotiin ovat lisääntyneet vuosina 2013 - 2014 noin 17 %. Lapsiperheiden perhetyö tarjoaa tukea, ohjausta ja neuvontaa lapsiperheille ja osa sosiaaliohjaajista työskentelee tällä hetkellä neuvoloissa. Lapsiperheiden kotipalvelua on tarjolla tilapäiseen perheen arjen konkreettiseen tukemiseen. Palvelua voi saada esimerkiksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen tai vamman perusteella.

Helsingissä kehitetään perhekeskus-toimintamallia, jossa on tavoitteena tukea perhettä mahdollisimman varhain niin, että lasten hyvä kasvu ja kehitys turvataan ja erityisen tuen tarpeet vähenevät.

1.4.2015 voimaan tullut sosiaalihuoltolaki ohjaa tarjoamaan perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kevyen tuen periaatteella. Perhekeskuksen toimintamallin kehittämisessä hyödynnetään mm. Imatran hyvinvointineuvolassa saatuja kokemuksia sekä muita kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia sekä ehkäisevän lastensuojelun hyviä käytäntöjä.

Esittelijä

vs. apulaiskaupunginjohtaja
Pia Sutinen

Lisätiedot

Marja-Liisa Rautanen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36184
marja-liisa.rautanen(a)hel.fi

Otteet

Ote

Ponnen ehdottaja

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginvaltuusto

Päätöshistoria

Sosiaali- ja terveyslautakunta 09.04.2015 § 130

HEL 2014-013762 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan esittelijän muutetusta ehdotuksesta poikkeavan lausunnon:

"Imatralla oli vuonna 2014 asukkaita noin 28 500, joista alle kouluikäisiä oli noin 1650. Lapsia syntyy noin 200 vuodessa. Hyvinvointi- ja terveyserojen näkökulmasta Imatralla ovat haasteina korkea työttömyys (17,6 %), korkea sairastavuus (sepelvaltimotaudit, mielenterveysongelmat), alhaisempi koulutustaso, suuri yksinhuoltajien määrä (noin 25 %) sekä päihdeongelmat. Lastensuojelun korkean kustannuskehityksen vuoksi Imatralla uudistettiin sekä lasten ja perheiden ehkäiseviä että lastensuojelun palveluja vuonna 2009. Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajille (6) palkattiin työpäreiksi 6 perhetyöntekijää. Lastensuojelupalveluissa lakkautettiin yksi lastenkoti

ja vapautuvilla resurssilla perustettiin lastensuojelun perhetyön tiimi (9 perhetyöntekijää + 2 kotipalvelun työntekijää).

Imatran hyvinvointineuvola koostuu äitiys- ja lastenneuvolapalveluista sekä perhetyön palveluista. Terveystoimittaja ja perhetyöntekijä muodostavat työparin, mikä mahdollistaa perhetyön varhaisen ohjauksen perheiden tueksi. Perhetyöntekijä tekee kotikäyntejä kaikille raskaana oleville, tarvittaessa lapsen synnyttyä yhdessä terveydenhoitajan kanssa ja kun lapsi on 2 kk (yhteensä 2-3 käyntiä). Lisäksi perhetyöntekijä tekee tarvittaessa tukikäyntejä perheen tarpeen mukaan. Asiakkaat ovat pääsääntöisesti alle kouluikäisten lasten perheitä, mutta myös koulu- ja nuorisoiäisten lasten perheitä.

Helsingissä asui noin 43 500 alle kouluikäistä (0-6 v.) lasta vuoden 2014 alussa. Lapsia syntyi noin 6700, joista noin puolet syntyy ensisynnyttäjille. Väestöennusteiden mukaan alle kouluikäisten ja kouluikäisten lasten määrä kasvaa vuoteen 2030 saakka. Myös Helsingissä hyvinvointi- ja terveyserot ovat suuria.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiston lapsiperhepalveluissa palveluvalikoima on valtakunnallisesti verraten kattava ja ehkäisevää lastensuojelua toteuttavia tahoja on runsaasti. Neuvola- ja perhetyössä sekä perheiden erityispalveluissa työskentelee yli 200 terveydenhoitajaa, 12 neuvolapsykologia, 99 kotipalvelun työntekijää ja 27 perhetyöntekijää. Lisäksi perheille on tarjolla mm. kasvatus- ja perheneuvonnan palveluja, terapeutista vauvaperhetyötä sekä kouluterveydenhuollon palveluja.

Helsingissä resursseja kohdennetaan etenkin niille lapsiperheille, joilla on erityisen tuen tarvetta. Raskauden aikainen kotikäynti tehdään aina, mikäli tuleva äiti on teini-ikäinen (alle 20v.) tai mikäli äidillä on joku toimintakykyä rajoittava vamma, vanhemmilla on pitkäaikaisia mielenterveyden ongelmia, päihdeongelmia tai perheessä on lähisuhdeväkivaltaa. Toimintamalli on käynnistetty vuoden 2014 lopussa ja määristä ei ole vielä vertailukelpoista tietoa. Raskauden jälkeinen kotikäynti pyritään tekemään jokaisen ensisynnyttäjän kotiin. Kotikäynnit kaikille ensisynnyttäjille sekä uudelleensynnyttäjille ovat lisääntyneet vuosina 2013–2014 noin 17 %. Lapsiperheiden perhetyö tarjoaa tukea, ohjausta ja neuvontaa lapsiperheille ja sosiaaliohjaajista osa työskentelee tällä hetkellä neuvoloissa. Lapsiperheiden kotipalvelua on tarjolla tilapäiseen perheen arjen konkreettiseen tukemiseen. Palvelua voi saada esimerkiksi alentuneen toimintakyvyn, perhetilanteen, rasittuneisuuden, synnytyksen tai vamman perusteella.

Imatralla lasten ja nuorten perhepalvelujen kustannukset ovat laskeneet vuosina 2012–2013 15 %. Kustannuksia on pystytty

vähentämään ensisijaisesti lastensuojelun sijaishuollon rakennemuutoksella eli vähentämällä kustannuksiltaan korkeita laitossijoituksia ja lisäämällä perhehoitoa (67 % pitkäaikaisesta sijaishuollosta). Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä kodin ulkopuolelle tehtävät sijoitukset ovat kääntyneet laskuun.

Helsingissä lastensuojelun kustannukset ovat laskeneet 12 % vuodesta 2010 vuoteen 2014. Myös Helsingissä kustannusten laskuun on vaikuttanut sijaishuollon palvelurakenteen keventäminen sekä kotiin vietävän kriisityön vahvistaminen sijoitusten ehkäisemiseksi. Lastensuojelussa sijaishuollon hoitovuorokaudet vähenivät vuonna 2014 edellisvuodesta yli 33 000 vuorokaudella. Asiakaspalvelujen ostot ovat vähentyneet lähes 5 milj. eurolla vuodesta 2013 vuoteen 2014 eli 9 %. Perhehoidon vuorokausien osuus oli 60 % kaikista sijaishuollon vuorokausista.

Helsinkiin kehitetään perhekeskus-toimintamallia, jossa on tavoitteena tukea perhettä mahdollisimman varhain niin, että lasten hyvä kasvu ja kehitys turvataan ja erityisen tuen tarpeet vähenevät. Myös 1.4.2015 voimaan astunut sosiaalihuoltolaki ohjaa tarjoamaan perheille tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja kevyen tuen periaatteella. Perhekeskus toimintamallin kehittämisessä hyödynnetään mm. Imatran hyvinvointineuvolassa saatuja kokemuksia sekä muita kansallisia ja kansainvälisiä tutkimuksia sekä hyviä käytäntöjä ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisesta.

Sosiaali- ja terveyslautakunta toivoo, että Imatran mallin mukaisia perhetyöntekijöiden kotikäyntejä kaikille raskaana oleville sovelletaan perhekeskus-toimintamallia kehitettäessä.

Hyvinvointi- ja terveysvaikutusten arviointi

Riittävän varhaisessa vaiheessa tehty havainto tuen tarpeesta mahdollistaa vanhempien ja perheiden tuen oikea-aikaisesti. Ehkäisevän lastensuojelun laajentaminen lisää lasten ja perheiden hyvinvointia. Varhainen tuki lapsille ja perheille vähentää lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarvetta."

Käsittely

09.04.2015 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä Hannu Juvonen muutti ehdotustaan lisäämällä lausuntoehdotuksen viidenteen kappaleeseen lauseet "Toimintamalli on käynnistetty vuoden 2014 lopussa ja määristä ei ole vielä vertailukelpoista tietoa" ja "Kotikäynnit kaikille ensisynnyttäjille sekä uudelleensynnyttäjille ovat lisääntyneet vuosina 2013–2014 noin 17 %".

27.04.2015

Stj/1

Vastaehdotus:

Miikka Merikanto: Kappaleen 9 jälkeen lisätään uusi kappale 10, johon lisätään seuraava virke:

Sosiaali- ja terveyslautakunta toivoo, että Imatran mallin mukaisia perhetyöntekijöiden kotikäyntejä kaikille raskaana oleville sovelletaan perhekeskus-toimintamallia kehitettäessä.

Kannattajat: Joonas Leppänen

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi jäsen Miikka Merikannon esittämän ja jäsen Joonas Leppäsen kannattaman vastaehdotuksen yksimielisesti ilman äänestystä.

Esittelijä

virastopäällikkö
Hannu Juvonen

Lisätiedot

Taina Hussi, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 43830
taina.hussi(a)hel.fi